

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ

(оглядова довідка за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами
за серпень 2018 року)

Низка урочистих культурно-мистецьких акцій прокотилася країною з нагоди державних свят: **Дня Державного прапора** (23 серпня) та **Дня незалежності України** (24 серпня). Серед них – церемонії урочистого підняття Державного прапора України біля будівель Уряду (у рамках акції «Об’єднані прапором»), міських адміністрацій, органів місцевого самоврядування та закордонних дипломатичних установ України; парад військ «Марш нової армії» у Києві на Хрещатику та концерт «Пісня за волю України» на Майдані Незалежності від художніх колективів силових структур; Всеукраїнський експопроект «Мистецькі жнива», який пройшов 10–21 серпня в Національному центрі ділового та культурного співробітництва «Український дім» за участі митців з різних областей України. Окрім концертів та виставок у його межах розпочав свою роботу «Музей української народної пісні». Крім того, у столиці відбулися: фестиваль етнічних громад «Мати Україно – ти одна у нас!», VIII вуличний фестиваль «Найбільша карта мрії», міні-фестиваль «UA Shorts. Молоде кіно України», фестиваль «Кримський дім об’єднує серця», подільський ярмарок «Київські Контракти. Незалежність» та багато інших мистецьких, спортивних і благодійних подій. Твори всіх видів образотворчого і декоративно-вжиткового мистецтва експонувалися 10–26 серпня на *Всеукраїнській художній виставці до Дня незалежності України* у Центральному будинку художника. Також було *відкрито виставки*: 23 серпня на Хрещатику біля Головнопоштамту – фотодокументальну «Символ твоєї свободи. 100 років Державного герба України»; в приміщенні КМДА – «Образи моєї країни»; у Національному музеї історії України – «Незалежність: наш час»; у Національному центрі народної культури «Музей Івана Гончара» – «Візуальні історії з історії»; у ЦСМ «Білий Світ» – проект-дослідження 19 українських художників «Парадний Портрет» (зображено публічні постаті сучасної незалежної України); у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого – живопису «Артвізитівка України» та ін. У Печерському районі міста презентовано скульптуру «Молитва за Україну», а також просто неба – виставку 300 робіт дітей – учасників малювання на тему «Моя Незалежна Україна».

В рамках акції «Синхронна всесвітня молитва за Україну» у виконанні церковних, професійних та аматорських хорів спільно зі священиками в сотнях церков та просто неба по всій Україні та у різних містах 27 країн світу одночасно пролунала молитва за Україну – її духовний гімн «Боже великий, єдиний» М. Лисенка.

Втретє у Львові відбувся національний проект «Українська пісня». Майже семигодинний марафон об'єднав 27 хедлайнерів, серед яких EL Кравчук, «ВВ», Pianoбой, KADNAY, O.Torvald, Alyosha, Злата Огнєвіч, О. Пономарьов та ін., та 10 молодих виконавців із різних куточків країни: LAUD, TOLO4NYI, PATSYKI Z FRANeka, PANCHYSHYN, LUMIERE, JULINOZA, Anna PETRASH і RULADA, Secret Forest, Erômin. Їх впродовж 3-х місяців з-посеред 300 заявок було відібрано експертним журі та за результатами інтернет-голосування. Іноземний гість заходу – польський рок-гурт СНЕМІА, засновником і гітаристом якого є экс-очільник «Укрзалізниці» В. Бальчун.

Серед розмаїття заходів, якими було відзначено головні дати країни, – *чимало фестивалів та цікавих мистецьких проектів*: у Львові – Міжнародний фольклорний фестиваль «Етновир» за участі народних оркестрів та танцювальних ансамблів з Індонезії, Хорватії, Латвії, Словенії, Італії та України, а також відеомапінг на Ратуші, де показали історію державотворення України; у Тарутиному на Одещині – XIII Міжнародний фестиваль-виставка «Бессарабський ярмарок»; у Рівному – I Міжнародний фольклорний фестиваль «Етно Рівне», який з-поміж іншого включав виступи учасників з Литви, Туреччини, Індії та України; у Чернівцях – Міжнародний фестиваль національних культур «Радість родин» у рамках проекту «Несемо в серці Україну»; у Вінниці – Фестиваль сучасного українського мистецтва «Подільська пектораль»; у Кропивницькому – Фестиваль народної творчості «Чута Фест»; у Батурині, на Чернігівщині, – фестиваль «Батурин. Ренесанс Незалежності» – проект співачки Руслани за участі симфонічного оркестру «Київська камерата», шоу-балету «Життя» та інших музичних гуртів і виконавців; у Хмельницькому – проект «Нація» – показ старовинного українського вбрання з різних куточків України та ін.

До програми святкування в різних населених пунктах України ввійшли концерти, музичні флешмоби, патріотичні забіги, у т. ч. у вишиванках, мистецькі та виставки майстрів народної творчості, різноманітні майстер-класи, у бібліотеках – книжково-ілюстративні виставки, години інформації та єднання, уроки державності, патріотичні хвилинки, літературні читання, літературно-музичні композиції, історичні екскурси, вікторини, історико-патріотичні флешмоби, вечори пам'яті борців за незалежність України та ін. Також було *відкрито виставки*: у Вінниці – «Парад Незалежності» про історію міста і держави від часів Визвольних змагань й до відновлення незалежності у 1991 р.; у Волинському краєзнавчому музеї – філокартії «З Днем незалежності України!» та «Прапори незалежної України»; у Рівненському обласному краєзнавчому музеї – «Їх імена забути не можна», присвячену діячам новітньої історії, які були причетні до державних актів проголошення незалежності України (В. Чорновіл, І. Драч, Л. Лук'яненко та ін.); у Житомирі – поліських рушників «Обереги, що не губ-

ляться у віках», зібраних В. Галкіною; у Чернігівському обласному історичному музеї ім. В. Тарновського – реліквій козацької доби та багато інших.

Крім того, Радою національних спільнот України 22 серпня було проведено *Всеукраїнську конференцію «27 років Незалежності України: досягнення та перспективи розвитку державної етнонаціональної політики»*. Участь у ній взяли представники Міністерства культури України, київських міської та обласної державних адміністрацій, керівники Всеукраїнських об'єднань національних товариств та регіональних громадських організацій етнічних спільнот, провідні вчені, політологи, правозахисники, митці, представники ЗМІ та громадськість. Обговорено важливі питання щодо діяльності та перспектив розвитку етнічних спільнот в загальнодержавному контексті.

З нагоди Дня незалежності України за «значний особистий внесок у культурно-освітній розвиток України, вагомі трудові здобутки та високий професіоналізм» багатьох митців *відзначено державними нагородами*, у т. ч. почесними званнями. Зокрема орденом «За заслуги» III ступеня – директора Харківської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату В. Алтухова, актора, сценариста, режисера І. Гаврилюка зі Львова, диригента хору Обласного палацу культури м. Миколаїв В. Горбенка, головного художника Львівського палацу мистецтв О. Скопа; орденом княгині Ольги III ступеня – художника-живописця О. Котлярову-Прокопенко з Одеси, бібліотекаря Желаннівської міської бібліотеки Ясинуватської районної ЦБС (Донецька область) А. Яструбенко; медаллю «За працю і звитягу» – заступника директора Волинського коледжу культури і мистецтв ім. І. Ф. Стравінського А. Антонюка.

У *Міжнародний день голокосту ромів* вшановано пам'ять жертв Калітрашу. Меморіальні заходи пройшли 2 серпня біля пам'ятника «Ромська Кибитка», встановленого на місці розстрілу 10 тис. мирних ромів у Бабиному Яру, за участі представників Міністерства культури України та голови Українського інституту національної пам'яті В. В'ятровича. У Маріїнському парку відбувся вечір пам'яті «Циганські романси над Дніпром», у якому взяли участь ромські художні колективи з усієї України. А 3 серпня представники Ромської ради України, ромських громадських організацій, центральних органів влади, МФ «Відродження» стали учасниками конференції «Постанова Верховної Ради України від 08.10.2004 р. „Про відзначення Міжнародного дня голокосту ромів“: результати за 14 років, сучасний стан та завдання на майбутнє».

Майданчиком для *V Всеукраїнського фестивалю Т. Шевченка «Ше.Fest»* 8–19 серпня традиційно стало село Моринці на Черкащині. Гасло цьогорічного заходу – «Талан бути вільним». Для відвідувачів вдень і вночі працювали 10 локацій. З музичної сцени лунали виступи українських гуртів та бардів: «Тінь Сонця», «Нумер 482», Mysterya, «Колір Ночі», «ВІЙ», MniShek, PororoKa та ін. На просвітницьку галявину завітали письменники В. Шкляр, Сашко Лірник та інші, а також науковці та дослідники життя і творчості поета, які прочитали лекції про невідомі аспекти життя і творчості Кобзаря. Відбулися презентації книг, поетичні читання та на поетичному «Ше.Батл» визначено найкращого поета фестивалю. На театральній сцені пройшли вистави, зокрема «Поет і княжна» про історію стосунків Т. Шевченка і княжни В. Рєпніної у виконанні акто-

рів Р. Веретельника (Національний університет «Києво-Могилянська академія») та Г. Стефанової (Центр театрального мистецтва ім. Леся Курбаса), «Назар Стодоля» за однойменною п'єсою Т. Шевченка від Кіровоградського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. М. Л. Кропивницького. Крім того, діяла художня та дитяча галявини, ярмарок, наметове містечко, відбулися екскурсії, майстер-класи з хенд-мейду, виставка робіт народних майстрів та художників.

II Національний мистецький фестиваль «Кропивницький» стартував у Кропивницькому 29 серпня і триватиме на 13 локаціях міста до 2 вересня. Цьогоріч головним напрямом фестивалю, організованого Міністерством культури України, став соціальний проект «Герої серед нас». Його мета – виявити і показати історії про героїзм простих мешканців міста та області у повсякденному житті. У програмі заходу – покази театральних вистав, музичні виступи, книжкова виставка-ярмарок, живописний пленер та спеціальна програма для дітей.

Симфонічну та камерну класику із джазом, експериментальною та електронною музикою, театром і visual art поєднав *I Фестиваль високого мистецтва «Букет – Київ – Сцена»*, який пройшов у Києві 16–26 серпня. Програма заходу складалася з 2 блоків: Celebration – виступи етно- та джазових музикантів, виставки живопису О. Дубовика і фоторобіт І. Гайдая, театральні постановки, інтерактивні екскурсії, візуальні перформанси, серії майстер-класів для диригентів, вокалістів, дітей та танцювальні для людей літнього віку; Mystery – концерти класичної музики. Серед учасників – вокалісти В. Лук'янець, О. Белкіна, Н. Шукаєва, Т. Калініченко, піаністи Є. Громов, А. Баришевський та ін. Засновником фестивалю є Дім «Майстер Клас».

Сучасну музику та візуальне мистецтво було представлено на *II Фестивалі вільної музики та мистецтва Brave Factory*, який відбувся 25–26 серпня на території заводу «Київметробуд». На 6 сценах, кожна з яких відповідала різним музичним жанрам від електроніки до джазу, виступило більш як 50 музикантів. Приблизно половина з них – це гості з Великої Британії, Німеччини, Ізраїля, США, Франції та інших країн. Серед українських учасників – Monosonda, Konakov, Noizar, Igor Glushko, Tolkachev, Pahatam & Ivan Dorn та ін. У візуальній програмі взяли участь близько 20 художників. Зокрема К. Берлова, М. Карабінович, Ж. Кадирова, К. Лібкінд та ін. Усі їхні проекти були пов'язані з історією заводу або особливостями його простору.

Традиційно у мікрорайоні Львова Левандівка 19–24 серпня під гаслом «Місце правди» пройшов *III Міжнародний фестиваль Параджанова*. Як завжди, він поєднав візуальні проекти, музичні концерти від гуртів Golden Brass Bend, Sisterzz Voice, «Рай із твоїх снів», «ЛТК», театральні постановки, серед яких покази театру тіней, «живі колажі» та «Вечір театру», літературні зустрічі, лекції та дискусії з кінознавцями та істориками мистецтв, майстер-класи для дорослих і дітей (хореографія, драма, комікси) та кінопокази. Зокрема демонструвалися фільми самого С. Параджанова, твори про нього та відбулась презентація стрічки «Серце матері» В. Бігуна. Також експонувалася виставка, присвячена митцю, та діяв вільний мікрофон. Серед спікерів – режисер Р. Балаян,

сценарист С. Тримбач, мистецтвознавець Д. Ключко, літературознавець С. Кіраль.

162-й річниці від дня народження І. Франка було присвячено ряд заходів на Львівщині. Зокрема етнофестиваль в Державному історико-культурному заповіднику «Нагуєвичі» 26–27 серпня. Тут діяло понад 50 етнолокацій з теренів Бойківщини, Гуцульщини та Лемківщини, пройшли майстер-класи від гончарів, ковалів, трембітарів, сопілкарів та інших народних майстрів і митців, виставки творів народно-ужиткового мистецтва, історичні реконструкції тощо. 27 серпня у Львівському національному літературно-меморіальному музеї І. Франка відбулися мистецькі виставки, театралізовані екскурсії, лекції, концерти. А фонди цієї установи поповнилися особистими речами сина І. Франка Петра. В с. Лолин пройшло обласне свято ліричної Франкової поезії, а в бібліотеках області – книжкові виставки, поетичні флешмоби, інсценізації за творами письменника. Крім того, у Народному домі ім. І. Франка, що у Дрогобичі, 27 серпня відбулася III урочиста церемонія нагородження лауреатів *Міжнародної премії ім. І. Франка*. У номінації «За вагомі здобутки (досягнення) у галузі україністики» нагороду отримала доктор філологічних наук Я. Мельник. Засновником премії є онук письменника Роланд Франко.

А 30 серпня у столиці нагороджено лауреатів *Премії ім. І. Франка в галузі інформаційної діяльності 2018 року*: письменника-публіциста С. Шевченка за публікацію «Рік жертв Великого терору: вшануймо пам'ять репресованих», режисера П. Авраменка за документально-художній фільм про О. Ольжича «Вогонь самопосвяти», а також колектив авторів, які представляють Національну академію державного управління при Президентові України та Міжрегіональну Академію управління персоналом, за монографію «Державно-громадянська комунікація: шлях від кризи до взаємодії».

За особливий внесок в українську культуру та стійкість громадянської позиції ректор Українського католицького університету владика Б. Гудзяк став лауреатом *Премії В. Стуса 2018 року*. Цю нагороду літераторам, митцям та режисерам щороку присуджує Український ПЕН-клуб. Переможця обрано шляхом голосування членів журі, що складається з 10 фахівців у галузі культури.

Українські митці продовжили ініціативи *задля порятунку «бранця Кремля»* О. Сенцова. 16 серпня київська галерея «Дукат» та творче об'єднання Babylon'13 запросили на мистецьку акцію підтримки режисера «Свобода або смерть», де було представлено постери, інсталяції, відеоролики, присвячені українському політв'язню Кремля. 23–26 серпня у рамках онлайн-марафону «Громадського телебачення» та ПЕН-клубу українські письменники, актори, музиканти та громадські діячі повністю прочитали збірку «Оповідання» О. Сенцова. Участь в акції взяли: А. Роговцева, Н. Сумська, Н. Ворожбит, О. Михайлюта (Фагот) та ін. Біля посольств країн G7 стартував безтерміновий флешмоб #FREESENTSOV! #YOUCANDOIT («Свободу Сенцову! Ви можете це зробити»). А 21 серпня біля посольства Росії в Україні та в десятках країн світу активісти провели в акцію «Солідарність з Олегом Сенцовим». До амбасади принесли роздруковані листи громадян зі словами підтримки (всесвітня кампанія Міжнародного ПЕН-клубу).

1 серпня в Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого у форматі конференції відбулася *IX Всеукраїнська секторальна стратегічна сесія «Культурна дипломатія»*, ініційована Українським культурним фондом. Мета – дослідити актуальний стан справ 10 секторів культури і мистецтва України та розробити стратегію роботи Фонду з урахуванням фінансових потреб окремо для кожного сектору. В обговоренні взяли участь представники Фонду та секторів з усіх регіонів України.

Культура і ООС. Підтримка постраждалих на Сході України

До Дня незалежності України команда проекту «Український Схід», що реалізується Міністерством культури України спільно з Луганською та Донецькою військово-цивільними адміністраціями та волонтерами, зі святковою програмою «Ми – Україна. Нам – 27» відвідала місто Попасна та місця дислокації військових на Луганщині. Участь у концерті взяли поет із Харкова А. Полежка, львівська співачка О. Муха, вінницький гурт Jazzforacat, київські артисти Я. Руденко, О. Нестеренко (гурт «Врода»), колективи Луганської обласної філармонії: ансамбль пісні і танцю «Радани» та гурт «BeZMeЖ» та ін. Також експонувалася художня виставка «Сад Чеснот» А. Рудницької, пройшли кінопокази сучасних українських фільмів. Крім того, відбулися: флешмоб «1000 журавликів» у Вугледарі, Волновасі, Торецьку та Авдіївці Донецької області, у рамках якого місцеві садівники, військові та усі бажаючі робили витинанку у формі пташки, загадували найзаповітнішу мрію та лишали свою роботу на дереві мрій, яке містяни знову побачать на фестивалі «З країни в Україну» восени; концерти, виставки-продажі сувенірної продукції майстрів народної творчості та handmade-виробів, патріотичні флешмоби тощо.

Національна кампанія подяки військовим, ветеранам «Завдяки тобі» стартувала в Україні 20 серпня. У рамках проекту публічні люди, використовуючи жест шани – прикладену до серця долоню – записують короткі відеоролики, в яких висловлюють подяку українським військовим, та викладають їх у мережі Facebook з хештегом #ЗавдякиТобі. Серед учасників акції: письменник і музикант С. Жадан, лідер «Бумбоксу» А. Хливнюк, поетеса Тата Кеплер; журналіст і учасник гурту «Хамерман Знищує Віруси» А. Цукренко та ін.

У Маріуполі 3–5 серпня вдруге відбувся *музичний фестиваль MRPL City*. Всього на 4-х сценах (кожна мала свій стиль) виступило понад 50 артистів з Білорусі, Фінляндії, США, Великої Британії та України. Серед них – Макс Барських, DZIDZIO, О. Полякова, Ivan Dorn, «ВВ», О. Torvald, ONUKA, KAZKA та ін.

День музики для жителів Костянтинівки на Донеччині організували волонтери вільного простору D.R.U.Z.I. В людних місцях прифронтового міста виступило 10 музичних колективів з Бахмута, Краматорська, Києва, Харкова та Львова. Такі ж концерти відбулися у Краматорську та Покровську Донецької області.

Актори Вінницького академічного обласного театру ляльок на чолі з головним режисером театру О. Свіньїним 14–23 серпня провели *благодійні гастролі в Донецькій і Луганській областях*. Щодня вінницькі лялькарі, рухаючись із

півночі на південь, від Станиці Луганської до Маріуполя, показували по три вистави за день в освітніх закладах і будинках культури. До уваги було представлено казки «Півтори жмені» та «Веселе мишення». Доставка декорацій, ляльок та театральних реквізитів забезпечувало творче волонтерське об'єднання «Арт-десант».

Літературно-мистецький фестиваль «Северодонецька книжкова толока» зібрав 25–26 серпня в Северодонецьку на Луганщині 50 митців, представників 15-ти українських видавництв: «Смолоскип», «Навчальна книга «Богдан», «Книги – XXI», «Discursus», «АССА» та ін., та 1800 відвідувачів. Загалом пройшло 57 заходів. Серед них: книжковий ярмарок, презентації виставок та книжкових новинок, зокрема письменниками А. Чапаєм, В. Карп'юком, О. Ольшанською та ін., авторські зустрічі, тематичні дискусії, майстер-класи, кінопокази, виступи театральних і музичних колективів. Попри те, що організатори не висували мовних обмежень до українських видавців, на ярмарку були присутні лише книжки українською. Особливий попит мала дитяча література та книжки, присвячені темі війни, АТО, кіборгам. Організатор толоки – Центр мистецтв «Арт-Простір» із Запоріжжя.

До Міжнародного дня зниклих безвісти, 30 серпня, з ініціативи Міжнародного Комітету Червоного Хреста в залі очікування Південного вокзалу Києва встановлено *інсталяцію «Застиглі в очікуванні»* – 10 фігур родичів людей, які зникли безвісти під час збройного конфлікту на сході України. *Пам'ятник* у вигляді вежі Донецького аеропорту було відкрито 24 серпня в селищі Доброслав на Одещині. Автори монумента – скульптор В. Квак і майстер художньої ковки Освальдо Іскерго Фрага. А у Дніпрі на честь загиблого в боях під Дебальцевим на Донеччині командира міжнародного миротворчого батальйону ім. Джохара Дудаєва Іси Мунаєва встановлено пам'ятний знак.

Також *експонувалися виставки*: у столиці: в Національному історико-архітектурному музеї «Київська фортеця» – документального фотопроекту «ВОЇНИ» А. Степанова, у фонді «Ізоляція» – відеоінсталяцій та серії фото представників ЛГБТ+, які брали участь в АТО, А. Шебетка «Ми були тут»; в Національному заповіднику «Чернігів стародавній» – портретів, серед яких зображення українських добровольців, М. Соченко «Заради майбутнього»; у Державному меморіальному музеї М. Грушевського (м. Львов) – комплекту поштових листівок «Українські герої», на яких зображені реальні військовослужбовці, які в різний час захищали і захищають Україну (світлини для проекту надано військовими журналістами В. Скоростецьким і Т. Гренем, а також військовим капеланом А. Дудою); у Волинському краєзнавчому музеї – робіт О. Дробоцького «Аеропорт», присвячену подвигу волинян у Донецькому аеропорту; у Краматорську, в холі Донецької ОДА, – портретів українських військовослужбовців з «гарячих» точок Донбасу фотокореспондента А. Степанова «Незалежні»; в тернопільській галереї «БункерМуз» – робіт Д. Метеліна про Крим і Донбас та ін.

МУЗИКА

П'ять українських оркестрів: симфонічний Національної філармонії, Київський камерний і Національний духовий, національні ансамблі: солістів «Київська камерата» та камерний «Київські солісти»; 13 концертів з творів класики різних епох і стилів; диригенти і солісти зі США, Німеччини, Австрії та України – так пройшов 8–30 серпня у Національній філармонії України традиційній для цієї літньої пори *фестиваль оркестрової музики «Літні музичні промені»*.

За підтримки Міністерства культури України та Світового Конгресу Українців в Одеській національній опері 26 серпня відбувся *III Міжнародний фестиваль ретро-музики ім. Б. Весоловського*. В його рамках за участі виконавців з Італії, Польщі, Канади, Лівану, Румунії та України пройшов конкурс молодих виконавців. Володарем гран-прі став Вокально-інструментальний ансамбль української пісні Львівського міського палацу культури ім. Г. Хоткевича «WSZYSTKO». Гала-концерт гостей, переможців конкурсу та лауреатів попередніх фестивалів відбувся у супроводі ансамблю «Чураївна» Полтавської обласної філармонії.

На одному з найбільших open air майданчиків України, в одеському літньому театрі «Морвокзал», 8 серпня пройшов *I Міжнародний акапельний фестиваль Odessa Acappella Fest*. На ньому виступили: Duke-Time з Одеси, ManSound з Києва, «Піккардійська терція» зі Львова і Camerata з Білорусі. Спеціальний гість – жіночий квінтет PITSJ з Норвегії.

Багатою на музичні заходи у серпні стала Львівщина. 9 серпня завершився *III Міжнародний фестиваль Pizzicato e Cantabile*. Впродовж майже трьох тижнів у Львівській державній обласній філармонії на 12 концертах заходу виступили виконавці з США, Нідерландів, Японії, Франції, Польщі. Серед українських: директор заходу О. Мацелюх (орган, клавесин), М. Комонько (скрипка), І. Мацелюх (блокфлейта, флейта Пана), Юлія Ландау (орган), М. Макаревич (фортепіано), І. Митроган (арфа) та ін.

Класичні твори звучали 11–26 серпня в церквах і соборах Львова, в Італійському дворіку, що на площі Ринок, у Палаці Потоцьких та інших місцях – локаціях *V Фестивалю «Музика у старому Львові»*, який щорічно відбувається паралельно з польською імпрезою – «Музикою у старому Кракові». У програмі – вечори органної та гітарної музики, концерти «Мотиви давнини», «Романтичні етюди», «Музика при свічках», «Фаготіссімо» тощо. Загалом участь у заході взяли понад 100 виконавців з різних міст України та Польщі. Зокрема Академічний камерний оркестр «Віртуози Львова», камерний хор «Глорія» та ін.

Жива музика органу лунала впродовж 14–26 серпня на *VIII Львівському органному фестивалі*. Участь у ньому взяли органісти з Естонії, Франції, Польщі та України. Зокрема Є. Кравченко та Б. Дем'яненко з Києва, солістки Львівського органного залу О. Мацелюх та Н. Величко, яка зіграла нічний концерт «Органна не/залежність» та виконала «Гімн України» на «королі інструментів». Закрив захід виступ соліста Національного будинку органної та камерної музики В. Кошуби. Його концерт повністю складався з прем'єрних творів. Фестиваль супроводжувала органна резиденція, у рамках якої для всіх охочих пройшли безкоштовні майстер-класи, воркшопи, лекції, зустрічі з органістами.

Найвідоміші барокові композиції прозвучали під час *Leopolis Baroque Festival*, який відбувся 7–9 серпня у Львівському органному залі. Серед учасників – гобоїстка У. Макеєва, флейтист М. Сосновський, альтист С. Гаврилюк, Ukrainian Festival Orchestra під орудою українсько-американського диригента та альтиста Т. Кухара, а також скрипаль з Чеської філармонії Й. Шпачек. Завершив фестиваль сольний концерт скрипаля зі Львова О. Смовжа, який виконав музику бароко у перспективі понад трьох сотень років та світову прем'єру – інвенцію для скрипки соло *The Worst Death Scene Ever* Т. Меллана.

А у селі Родатичі на Львівщині 24–26 серпня пройшов *X Музичний фестиваль Zaxidfest*. На трьох його сценах виступили гурти з України, Великої Британії, Німеччини, Білорусі, Бразилії, Канади, Росії. Серед виконавців були вітчизняні гурти «АННА», 5 Vumir і Detach, «Тартак», «Пошлая Молли». У перший день заходу вхід для відвідувачів був безкоштовним.

Більш як 40 гуртів на трьох сценах в с. Заверещиця на Львівщині 9–11 серпня зібрав *VII Woodstock Ukraine – український рок-фестиваль*. Учасників відбирали в інтернеті з-поміж 400 заявок. Приїхали музиканти з України, Німеччини, Польщі, США та Білорусі. Серед вітчизняних – гурти The Nexstone, Israpnia, Me'leron «Кімната Гретхен», «КораЛЛі» та ін. Вперше на відкритті виступив дитячий рок-гурт «Наос». Також у програмі заходу – театральні постановки, перфоманси, майстер-класи, кінопокази, конкурси, фарби холі, посиденьки біля вогнища тощо.

XVI Міжнародний музичний фестиваль Koktebel Jazz Festival відбувся 16–19 серпня в Чорноморську на Одещині. Участь у заході взяли музичні колективи та виконавці з Великої Британії, Норвегії, Німеччини, Швеції, Ямайки, України та ін. Всього діяло 4 сцени: Nu Jazz, Open (безкоштовний майданчик для молодих талантів), Special та нова Jazz Blues Cafe, на якій прозвучав джаз у виконанні Д. Кінчева та свої програми представили Kiev Tango Project та Н. Лебедева. Під час традиційного дня української музики виступили Onuka, Dakh Daughters, О. Скрипка з НАОНІ, DZ'OB, [O] та ін. В межах нового проекту Р. Коляди «Коко Меланж» було презентовано прем'єру-концерт експериментального фільму про фестиваль «Jazz&More», режисер – Г. Третяк. Вшосте в рамках заходу пройшов арт-фестиваль Artishock, який охопив усі види і жанри сучасного мистецтва від різних видів арту до літератури і незалежного кіно. У програмі – кінопокази, лекції, відкриті інтерв'ю та дискусії, виставки та перфоманси. Також відбулася технологічна конференція «Jazz Do It» та працювала дитяча програма.

24–26 серпня Луцький замок Любарта та Рівненський обласний академічний музично-драматичний театр стали майданчиками для *Міжнародного фестивалю Art Jazz Cooperation*. Дата проведення заходу традиційно збіглася зі святкуванням у цих містах Дня міста. Виступили музиканти з України, Польщі, Білорусі, Румунії, Вірменії, Туреччини та ін. Зокрема вітчизняні гурти Atmawinds, The Cancel X Band, тріо Р. Бардуна feat. Frank Parker (США – Україна) та ін. Паралельно пройшли майстер-класи від художників, гончарів тощо.

Міжнародний фестиваль гітарного мистецтва «Мир-град» завершився 3 серпня в Миргороді на Полтавщині. У ньому, крім наших співвітчизників, зо-

крема В. Доценка, В. Ткаченко, О. Доценка, Харківського гітарного квартету та інших, взяли участь виконавці з Білорусі. У програмі заходу – виступи гітаристів, майстер-класи, турніри Лицарів Гітари, спілкування з митцями.

У Житомирі 17–19 серпня відбувся *IV Міжнародний фестиваль ім. В. Шинкарука «Пісенний Спас»*. На конкурс надійшло більше сотні заявок із 14 регіонів України, в тому числі Донбасу та Криму, а також із Грузії, Білорусі, Італії. З них було відібрано близько 40 конкурсантів, які змагалися в трьох номінаціях: авторська пісня, де кращою стала А. Давидова з Рівного, конференсьє, де перемогла З. Вовк з Житомира та естрадна пісня. Цьогоріч було створено нову номінацію «Фольк», в якій перше місце здобула Д. Денисюк із с. Гадзинка Житомирської області. Впродовж заходу діяло фестивалльне містечко, виставки робіт народних майстрів з усієї України, зокрема різьблених творів з дерева В. Земнухова «На підвалинах захоплень», дитячий майданчик з розважальною програмою. Окрім конкурсу, пройшли виступи гостей фестивалю та майстер-класи з декоративно-вжиткового мистецтва.

У супроводі камерного оркестру Хмельницької обласної філармонії 22–24 серпня у фіналі *I Відкритого фестивалю-конкурсу естрадної пісні ім. М. Мозгового «Грай, музико моя...»* змагалися 16 учасників, яких було відібрано із 45 конкурсантів навесні, коли стартував захід. Гран-прі здобув М. Левін з Славути Хмельницької області. Фестиваль-конкурс було організовано управлінням культури, національностей, релігій та туризму Хмельницької ОДА, обласним науково-методичним центром культури і мистецтва та обласною філармонією.

Визначено лауреатів *Міжнародної премії авторської пісні ім. В. Симоненка*. Ними за пісню «Білі ангели» стало творче подружжя з Чернігова – Т. і С. Дзюби. Музику на вірш Тетяни «Сніг лапатий – син слухняний віхоли...» створив Сергій. Виконують цю пісню І. й Т. Чабан, переможці багатьох міжнародних і всеукраїнських мистецьких конкурсів та фестивалів.

ТЕАТР

Понад 30 вистав у дитячій та дорослій частинах від незалежних театрів було представлено 22–27 серпня на 9-ти локаціях у Харкові на відродженому цьогоріч (до 2014 року відбувався в Криму) *IX Міжнародному театральному дизайнерському фестивалі «Живи!»*. Серед учасників заходу – Центр сучасного мистецтва «ДАХ» та «Чесний театр» з Києва, театр-студія «Гармидер» з Луцька, Дніпровський драматичний молодіжний театр «Вірино», Молодіжний експериментальний театр «Включіть світло» з Ужгорода, «Харківський театр для дорослих», Театр музичного світложивопису з Харкова, дитячі та аматорські театри Харкова та області, а також театральні колективи з Білорусі, Чехії та ін. країн. Крім вистав, у програмі – лекції, дискусії, покази дизайнерського одягу, виставки плакатів графічних дизайнерів, перформанси, майстер-класи від і для фотографів та дизайнерів тощо.

Платформою для безпосередньої зустрічі та налагодження співпраці драматурга з режисером став *VI Міжнародний фестиваль драматургії та витончених мистецтв «Амплуа»*, який пройшов 25–26 серпня у Коломиї на Івано-

Франківщині. У програмі – читання п'єс сучасних українських драматургів, чий роботи було обрано професійними режисерами театрів Коломиї. Цьогоріч у переліку – 28 творів, що на 10 більше, ніж минулого року. Серед авторів – І. та Л. Липовські, Лана Ра, Т. Щастіна, Н. Неждана, О. Вітер та ін. У рамках заходу за однією з найкращих робіт, що були надіслані на фестиваль, – п'єсою коломиїського драматурга І. Юзюка – відбулася прем'єра вистави «Ворог Настаська». Це спільна робота новоствореного театру жінки «Соломія» та ансамблю народного танцю «Сварга» з Коломиї.

Театри України запросили на прем'єри вистав: Луганський обласний український музично-драматичний – опери «Дон Жуан» В. А. Моцарта в рамках проекту «Музику чути крізь стіни!»; Ніжинський драматичний – трагікомедії «Експериментаріум» П. Ар'є.

ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА

Представити подільський арт-світ широкому загалу – мета *Мистецької декади*, яка пройшла 3–12 серпня у столиці, на майже двох десятках подільських арт-майданчиках: галереях, арт-просторах, музичних клубах тощо. В межах проекту «Арт Поділ» було відкрито виставки у галереях «Триптих», «Карась», Pavlovka ArtGallery, Ya Gallery, «Мистецький Барбакан», Dymchuk Gallery, пройшло 18 різножанрових концертів – від джазу до андеграунду, кінопокази, літературні читання, лекції, екскурсії та ін. Організатор та ініціатор проекту є ГО «Арт Барбакан».

2 серпня, в день народження С. Нігояна, на Майдані Незалежності у Києві оголошено переможців *конкурсу творчих робіт «Відзнака імені Сергія Нігояна»* на тему «Аудіо- та мультимедійні інсталяції в публічному просторі». Цей конкурс є частиною проекту «Відзнаки Героїв», який було започатковано ГО «Родина Героїв Небесної Сотні» з метою підтримки активної та творчої молоді, реалізації проектів у пам'ять про кожного Героя Небесної Сотні. На конкурс було надіслано 10 заявок, серед них одна з Торонто (Канада), інші – з різних міст України, зокрема з Києва, Одеси та Львова. Переможцями стали: художник Г. Потопальський та арт-група «SVITER art-group». На втілення ідеї їм було вручено сертифікат на 25 тис. грн. Завершену інсталяцію можна буде побачити в листопаді цього року на виставці у НКММК «Мистецький арсенал», присвяченій п'ятій річниці Революції Гідності.

Митці підтримали ініціативу громадського об'єднання «Рейтарська спільнота» та започаткували серію виставок, протестуючи таким чином проти незаконного заволодіння об'єктами нерухомості та забудови історичної частини Києва. 9 серпня мистецький простір «Речовий доказ» представив першу акцію – *виставку естампу київських художників*, які активно співпрацювали з нещодавно зачиненою культурною лабораторією Educatorium: А. Гоц, М. Завальний, Є. Полосіна та ін. Експозиція «Речовий доказ № 1» – акт підтримки творчого осередку на вулиці Рейтарській, 8б, та водночас висловлювання щодо неприйняття тієї ситуації, яка склалася в ареалі заповідної зони Софії Київської.

В рамках проекту Міністерства культури «Малі міста – великі враження» в м. Чугуїв на Харківщині відбувся *мистецький фестиваль «Репін фест»*. 16 ху-

дожників з України, Литви, Фінляндії та інших країн представили свої роботи, які було створено протягом трьох тижнів пленеру. 271 картину розташували в центрі міста, зафіксувавши це в Книзі рекордів України як наймасовішу художню виставку просто неба. Після цього роботи було передано в художній фонд Чугуєва. А на одній з будівель міста з'явився мурал, що зображує відому картину І. Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану». На час фестивалю на березі р. Сіверський Донець діяло наметове містечко, де проходили майстер-класи від художників, писалися етюди, працював відеозал, проводилися лекції. Серед інших заходів – «Фестиваль однієї пам'ятки» – пам'ятки архітектури національного значення «Торгові ряди», ярмарок, аукціон картин учасників Міжнародного рєпінського пленеру і художників Чугуєва та виробів декоративно-прикладного мистецтва, фотовиставка, театралізовані екскурсії, концертна програма за участі місцевих артистів і музикантів, зокрема, оркестру Chuguev city band. Вперше було презентовано віртуальну екскурсію Чугуєвом.

У серпні в столиці було відкрито виставки: у Центральному будинку художника – творів А. Гудзиковича та М. Журикової «Серпень», живопису А. Мельника «Парсуна. Персона. Персоналії»; у Національному музеї Т. Шевченка – ілюстрацій О. Грехова «Квантовий стрибок Шевченка», живопису І. Гавришкевича «Барви духу»; в Інституті проблем сучасного мистецтва – робіт П. Бевзи, К. Зоркіна, В. Кохана та С. Радкевича «Однаково різні. Частини мови»; у галереях, арт-центрах та креативних просторах: «Zavalnyi Art Center» – творів Е. Шаповалова «Метаморфози»; «Lera Litvinova Gallery» – абстрактного живопису С. Щербини «Ландшафт. Україна»; «Pavlovka ArtGallery» – різножанрового мистецтва, об'єднаного темою «внутрішнього демона», під назвою «Дикі історії»; «Spivakovska ART:EGO culture Center» – живопису М. Рибалко, живопису І. Гнатюк, Д. Габіх, У. Каранько, І. Поліщук та ін. «Art Inside. Квіти»; «Арт ЦУМі» – живопису П. Сипняка «Моя Україна»; «Карась Галерея» – живопису «Український натюрморт» у рамках міжмузейного однойменного проекту, в якому беруть участь мистецькі інституції з усієї України; «Триптих Арт» – творів, виконаних у техніці левкасу на полотні, В. Шкарупи «Ретроспектива 2010–2018», живопису О. Сердюка «Transfer» та А. Степаненка «Заколот масок»; «Я Галерея» – графіки С. Якутовича «Ідоли», робіт А. Сагайдаковського та О. Бабака «Автопортрети»; фонді «Ізоляція» – творів С. Михайлової та ін.

У містах України розгорнуто виставки: у *Вінниці* – робіт учасників мистецьких експедицій вздовж Південного Бугу Л. Пуханової, В. Жуковського, А. Рябчук та ін. під назвою #БУГ#БЕЗВІЗ, виробів з порцеляни Г. Антоненка, О. Опарія, М. Тимченко, О. Скицюк та ін. «Порцеляновий ренесанс України»; у *Запоріжжі* – творів Є. Фоменка «Мистецтво після Великого Вибуху»; в *Івано-Франківську* – робіт Ю. Івашко «Акварельний мінімалізм», живопису Г. Бабак та творів В. Бабака «Трансформація», робіт семи художників під назвою «Реплікація», творів В. Власенко, живопису О. Сорохтея; у *Кропивницькому* – робіт учасників пленеру в с. Попельнасте Кіровоградської області під назвою «Попельнасте. Занурення в тишу»; у *Луцьку* – офортної графіки О. Наїдко «Гармонія у часі і просторі»; у *Львові* – живопису Я. Катран «Враження», творів В. Бажая «Без назви-2», темперного живопису на левкасі С. Колісника «Архіхата», абстрактного

живопису В. Богуславського «Свобода», гутницьких виробів подружжя Р. Гудими-Білоус і В. Білоуса «Мистецтво, створене вогнем», а також вітражів та акварелей М. Білоуса, робіт О. Рондяк «Ідентифікація, Перервана», офортів І. Подольчака «Остання кантата», скульптури, живопису та батику понад 20 авторів під назвою «Virtus»; в *Одесі* – творів Г. Зіньківського «Біль та Шмат землі» (спільний проект з Харківською муніципальною галереєю); в *Сумах* – живопису М. Ярового «КОЛОМ»; в *Ужгороді* – живопису Д. Міцовди; в *Черкасах* – класичного та живопису в стилі народного малярства, графіки подружжя Перевальських – Марії та Василя; в *Чернівцях* – творів І. Калинчука; в *Чернігові* – живопису та графіки І. Марчука «В дорозі», абстрактного живопису Т. Дедової «Insaid of Strim» та ін.

У містах і селах України відкрито: пам'ятники: у Києві – богатиреві часів Київської Русі *Іллі Муромцю*, який встановлено в однойменному парку, скульптор – В. Журавель; у Покровську на Донеччині – українському композиторові і педагогу *Миколі Леонтовичу*, автор – скульптор П. Антип, скульптор – майстер по металу О. Сердюк і архітектор С. Шапошніков; у Тернополі – українському державному та військовому діячу *Симону Петлюрі*, автор – архітектор Д. Чепіль; **меморіальні дошки:** у Чернігові – диригенту та композитору *Анатолію Пашкевичу*.

ХОРЕОГРАФІЧНЕ МИСТЕЦТВО

Розмаїття українського танцю, музики й пісні з усіх куточків світу, де проживають українці, було презентовано 11–14 серпня у Львові на *III Міжнародному фестивалі українського танцю та культури International Ukrainian Dance & Culture Festival*. Учасниками заходу стали 12 ансамблів українського народного танцю з Канади, США, Аргентини, Хорватії, а також з України: Заслужений академічний буковинський ансамбль пісні і танцю України ім. А. Кушніренка Чернівецької обласної філармонії та народний фольклорно-етнографічний ансамбль «Ужгород» Ужгородського міського центру дозвілля. У програмі – конкурс, концерт, семінари класичного та народного танців для учасників, майстер-класи, обговорення та спілкування з українськими танцюристами з діаспори.

КІНОМИСТЕЦТВО. КІНОВІДЕОПРОКАТ

«Те, чого ми не бачимо» – цьогорічний слоган *XI Міжнародного фестивалю короткометражних фільмів Wiz-Art*, який пройшов 6–12 серпня у Львові. На його 20-ти кінопоказах було представлено 127 фільмів із приблизно 1500 заявок-стрічок, що надійшли на фестиваль, про гендерну рівність, одностатеву любов, продажну політику та секс. У міжнародній конкурсній програмі змагалися 16 фільмів з 13 країн: Ірландії, Нідерландів, Бельгії та ін. У національному конкурсі – 9 стрічок. Найкращим українським фільмом став «Урок риболовлі» К. Жекова. Спеціальну відзнаку за акторську гру отримала В. Хілько за роль коханої головного героя в стрічці Д. Сухолиткого-Собчука «Штангіст». Приз глядацьких симпатій Українського конкурсу дістався фільму «Mia Donna» П. Острікова. В рамках заходу відбулася традиційна WIZ-ART FILM LAB – освіт-

ня частина фестивалю, яка передбачала серію зустрічей, лекцій, презентацій, показів та майстер-класів від українських та зарубіжних кінопрофесіоналів. Також було презентовано роботи випускників кіношколи Wiz-Art Film School. Навчали студентів знімати кіно практики з України: К. Горностай, Д. Сухолиткий-Собчук, Т. Ткаченко та ін.

Кіноальманахом «Українська Нова Хвиля. Runaway», який вже вп'яте випускає Національний центр О. Довженка, 16 серпня відкрився *III Черкаський фестиваль короткометражного кіно «КіноШот»*. До міжнародної конкурсної програми увійшли фільми режисерів з Бельгії, Індії, Білорусі, Німеччини та ін. У національному конкурсі за перемогу боролися 9 короткометражок. «Найкращим українським короткометражним ігровим фільмом» фестивалю стала створена за підтримки Держкіно України стрічка «Технічна перерва» Ф. Сотниченка. Окремі спеціальні відзнаки журі отримали стрічки «Після» А. Джалалі та «Післямак» Ю. Катинського. Також програма фестивалю включала різноманітні майстер-класи й лекції фахівців кіногалузі, музичні виступи та зустрічі з кінорежисерами. За участі голови Держкіно П. Ілленка та режисерів української програми відбулася дискусія про відродження українського кінематографа та перспективи його розвитку, а від інтернет-фестивалю Star Independent – покази фільмів на підтримку О. Сенцова та інших бранців Кремля.

МУЗЕЙНА СПРАВА. ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Як мандрівну виставку-експозицію, що «гастролюватиме» по селах і містах нашої країни, у київському Національному центрі ділового та культурного співробітництва «Український дім» було презентовано першу експозицію новостворюваного «Музею української пісні», що має стати унікальним архівом нотних, аудіо- та відеоматеріалів про історичний розвиток української пісні. У ній представлено експонати, зібрані ініціаторами під час літньої експедиції 5-ма областями України: збірки пісень, аудіодиски, афіші, фольклорні записи, національні костюми з Чернігівщини, Львівщини, Івано-Франківщини, Сумщини та Черкащини. До акції долучилися народні артисти України Н. Матвієнко та В. Ковальська, співаки О. Скрипка, Іларія, ансамбль пісні і танцю Збройних сил України, громадські діячі столиці та ін. Опікується музеєм київське Мистецьке об'єднання «Народна філармонія» та її лідерка з. а. України Р. Лоцман.

2 серпня у Національному музеї історії України відкрито виставку «*Очі-ма ближніх і дальніх сусідів: Україна в графіці XVII–XIX ст.*». В експозиції – гравюри, літографії, акварелі з маловідомими зображеннями українських краєвидів, міст, історичних пам'яток, виконані відомими французькими, німецькими, польськими та російськими митцями. Також – зображення українських козаків, селян, містян, кобзарів-лірників з відомих етнографічних альбомів XIX ст. Крім того, представлено видання європейських та російських друкарень на українську тематику: мандрівні записки (тревелогі) Україною, німецькі та французькі наукові розвідки з історії «країни козаків», видання з інформацією про Україну, розраховані на масового європейського читача, та ін. До формування виставки долучилися Національний художній музей України і Національна бібліотека України ім. В. Вернадського.

Риботицькому малярському осередку, який існував протягом 1670–1750-х рр. на етнографічній території Надсяння, було присвячено *виставку «Ікони риботицьких майстрів зі збірки Національного музею у Львові ім. А. Шептицького та приватних колекцій»*, яка стартувала 28 серпня і триватиме до 14 жовтня у музеї ім. А. Шептицького. Представлено 107 ікон: 97 – із фондів музею, 10 – із приватних колекцій. Аби показати ці роботи глядачу музейники реставрували їх впродовж десяти років.

Живопис єврейських художників різних поколінь, художніх епох і напрямів у мистецтві ХХ століття: від кубізму й експресіонізму 1920-1930 рр. – до початку постмодернізму 1970-1980-х рр. було представлено 7–20 серпня в Чернівецькому обласному художньому музеї *на виставці «Єврейські художники Буковини»*. Серед презентованого – роботи А. Кольника, Л. Копельмана, Б. Тутельмана, С. Окштейна, О. Ласке та ін.

Крім того, було відкрито виставки: у Мистецькому центрі «Шоколадний будинок» – робіт М. Приймаченко «Квіти, звірі та птахи» до 110-річчя від дня народження художниці; в Художньому музеї у місті Луцьку – «Митець і місто. Відкриваємо імена: Леся Каспрук (1943–2015)»; у Закарпатському обласному художньому музеї ім. Й. Бокшая – робіт класиків закарпатської школи живопису, зокрема А. Борецького, В. Габди, Г. Глюка та ін. «Мистецтво Закарпаття 1948–2018 рр.» та робіт М. Глуценка «Етюди»; у Хмельницькому обласному художньому музеї – «Диво-звірі Марії Приймаченко»; у Чернігівському обласному художньому музеї імені Григорія Галагана – творів А. Мордовця до 100-річчя від дня народження митця; в Сумському обласному художньому музеї імені Н. Онацького – старожитностей епохи українського бароко: ікон, оздоблених шатами Євангелій, люльок, парсунних портретів гетьманів, а також творів митців ХІХ ст. і сучасності (історичні полотна, портрети нащадків українського козацтва) під назвою «Козаччина. Мистецтво крізь століття»; у Меморіальному музеї тоталітарних режимів «Територія Терору» (м. Львів) – інтерактивну «Табір примусових робіт «Янівська» – індустрія терору» про історію табору, який протягом німецької окупації 1941–1944 рр. був одним із основних центрів здійснення нацистського терору у Львові та Західній Україні, у рамках проекту «Lwów, לְוֵוּבֶרֶג, Львів, Lemberg'43: Місто, яке (не)пережило» та ін.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

7 серпня у Києві підведено підсумки пілотного проекту – *циклу семінарів для працівників бібліотек для дітей та юнацтва «Орієнтири молоді в літературі: класики і сучасники»*, – започаткованого Міністерством культури України спільно з Українським центром культурних досліджень та Державною бібліотекою України для юнацтва з метою налагодження системної роботи з бібліотечними закладами, спрямованої на залучення підліткової аудиторії до читання та ознайомлення з творами сучасних українських письменників. У рамках проекту відбулася низка творчих зустрічей з молодими українськими авторами, бібліотекарями і читачами, презентації книжкових новинок, тренінги та дискусії. Семінари пройшли в Києві, в Державній бібліотеці України для юнацтва, та на базі обласних бібліотек для юнацтва в Дніпрі, Запоріжжі, Львові, Миколаєві,

Херсоні та Ужгороді впродовж червня – серпня. На них було розглянуто нові підходи у процесі популяризації літератури та читання серед молоді.

У столиці з'явилася ще одна бібліотека для незрячих – Публічна бібліотека ім. Лесі Українки, яка закупила стаціонарні відеозбільшувачі з комп'ютерами та програми екранного збільшення для людей з вадами зору, а також програму Jaws, яка дозволяє незрячим отримати доступ до Інтернету і будь-якого контенту за допомогою голосового синтезатора. Спеціальне обладнання також придбала і Центральна бібліотека ім. Тараса Шевченка для дітей.

У Дніпрі 7 серпня за участі представників Міністерства культури України пройшла обласна нарада керівників сільських бібліотек області (як об'єднаних територіальних громад, так і бібліотек, які ще не увійшли в ОТГ) під назвою «Сільські бібліотеки Дніпропетровщини в контексті адміністративно-територіальної реформи». Ініціатор заходу – Управління культури, національностей і релігій Дніпропетровської ОДА, організатор – Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека імені Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія. Розглянуто основні тенденції та перспективи діяльності сільських бібліотек, дотримання умов законодавства при переході бібліотек в ОТГ, ризики та їх подолання в процесі реорганізації тощо. Основна мета наради – позиціонування успішних практик роботи сільських бібліотек в ОТГ.

Пропозиції та рекомендації щодо моделей функціонування бібліотечних закладів ОТГ було напрацьовано за результатами роботи Школи керівників бібліотек Вінницької області на тему: «Бібліотека в системі координат культурного простору територіальної громади», яка відбулася 21 серпня на базі Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва. Про правові питання функціонування бібліотек та механізми побудови мережі в умовах децентралізації, про фінансування закладів, а також про успішні практики колег, у т. ч. з країн ЄС, йшлося на тренінгу «Механізми створення та функціонування бібліотек в ОТГ», який 8 серпня було проведено для працівників бібліотек ОТГ Вінницької області Вінницьким центром розвитку місцевого самоврядування за сприяння програми «U-LEAD з Європою».

Популяризація бібліотек як соціокультурних центрів громад в умовах децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування – мета круглого столу «Бібліотека і громада: взаємодія в новому форматі», який відбувся 7 серпня в Чернігівській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка. На ньому зібралися бібліотечні працівники, представники профільних підрозділів органів влади та місцевого самоврядування сіл, селищ і міст області, громадських організацій та провідних ЗМІ.

Різними бібліотечними заходами відзначено ювілеї українських літераторів: 195-річчя О. Навроцького; 185-річчя Марка Вовчка (М. О. Вілінської); 150-річчя Л. Старицької-Черняхівської та М. Славинського (Славинського); 140-річчя А. Крушельницького; 135-річчя О. Назарука; 130-річчя В. Гадзінського та К. Буревія (Буровія); 120-річчя Г. Григор'єва; 115-річчя Г. Лужницького; 110-річчя В. Литвиненка, Я. Баша (Башмака), А. Костенка, Л. Грохи, В. Барки (Очерета, ін. псевд. – Івана Вершини); 105-річчя Б. Буряка; 100-річчя В. П. Бережного; а також: 200-річчя англійської письменниці Емілії Бронте; 195-річчя руму-

нського письменника Алеку Гурмузакі; 180-річчя польського письменника М. Дубецького; 150-річчя французького поета, драматурга, есеїста Поля Клоделя; 140-річчя німецького письменника Альфреда Дебліна; 110-річчя американського письменника В. Сарояна та ін.

ЛІТЕРАТУРА

30 серпня в Києві, у Міжнародному виставковому конгрес-центрі «Український дім», розпочала роботу традиційна книжкова виставка до Дня знань «Читай. UA», що триватиме до 2 вересня. Окрім книжкового ярмарку, де представлено художню, наукову, публіцистичну літературу, у програмі – презентації книжкових новинок, літературні зустрічі з відомими письменниками та молодими авторами, художні автограф-сесії, відкриті дискусії з питань мистецтва книги та проблем книговидання.

IV Літературно-мистецький фестиваль «Карпатський пегас» пройшов 21–23 серпня у Виноградіві на Закарпатті. Серед гостей та учасників – письменники В. Шовкошитний, В. Густі та С. Федака, поети О. Косенко, М. Ангелова, літературознавець Є. Баран, видавці І. та Н. Ребрики, молоді літератори – М. Дума, В. Калитяк, Я. Косенко та ін. Було багато гумору, творчих зустрічей та презентацій нових книжок, зокрема закарпатських молодих авторів. У програмі фестивалю – читання віршів верхи на коні, поетичні змагання, поетичний куліш, книжкова толока, виступи дитячих письменників на галявині казок, автограф-сесії, зустрічі із читачами, екскурсії, а також церемонія нагородження переможців Премією Ордену Карпатських Лицарів, яка відбулася 25–26 серпня у рідному селі І. Франка Нагуєвичях Львівської області разом із посвяченням у лицарі «Ордену Карпатських Лицарів». Першу премію у номінації «Краща добірка» здобула Л. Іванець, у номінації «Краща книга» – М. Жайворон.

АМАТОРСТВО. ПРОСВІТНИЦТВО

У селі Великі Сорочинці на Полтавщині 21–26 серпня вирував «*Національний Сорочинський ярмарок*». Крім традиційної участі сотень майстрів, на святі виступили музиканти і фольклорні гурти із різних регіонів країни. Зокрема С. Міхалок і оркестр «Ляпіс-98», гурти «Клей Угрюмого», Mountain breeze, KAZKA та ін. Також пройшли всеукраїнські фестивалі творчості «Ярмаринка» – народної та дитячої, фестиваль обрядового дійства «Українське весілля», пленер провідних українських художників та виставка їхніх робіт, майстер-класи, українські народні забави та гуляння, конкурсно-ігрові програми, розваги тощо.

Вперше подорожував Волиню *VIII Міжнародний фестиваль українського фольклору «Берегиня»*. Впродовж 10–12 серпня учасники заходу виступили в козацькому Берестечку, селі Пляшева, урочищі Вовчак Турійського району, селі Лобачівка та Луцьку. Показати своє мистецтво приїхало майже 30 колективів з Рівненської, Хмельницької, Чернівецької, Львівської та інших областей України, а також представники української діаспори з Польщі, Литви, Естонії, Росії, Молдови та інших країн. Всього – понад 2,5 тис. учасників: народні артисти, бандуристи, учасники художньої самодіяльності, фольклористи й етнографи,

майстри. У програмі – обрядові дійства, концерти, виставка майстрів народного мистецтва «Від роду і до роду», ярмарок, «Волинське подвір'я» тощо. Також у рамках фестивалю відбулася Міжнародна наукова конференція «Народна творчість українців у просторі та часі».

У місті Горішні Плавні, що на Полтавщині, 17 серпня завершився *XV Міжнародний фольклорний фестиваль «Калинове літо на Дніпрі»*, який тривав 4 дні. Цьогоріч його учасниками стали 6 фольклорних колективів з України, Болгарії, Туреччини, Румунії, Словаччини та Кіпру. Це один із трьох фестивалів, які проходять під егідою спеціалізованої міжнародної ради з фольклору і традиційних мистецтв при ЮНЕСКО.

Пісні та обряди різних народів світу звучали і на *VIII Міжнародному фестивалі-конкурсі дитячого фольклору «Котилася торба»*, який має статус С.І.О.Ф.Ф. та IOV, що співпрацюють з ЮНЕСКО, та відбувся у місті Дубно Рівненської області 22–26 серпня. Серед організаторів заходу – Міністерство культури України. На мистецьку подію приїхали фольклорні гурти зі Словенії, Литви, Польщі, а також з Волинської, Івано-Франківської, Рівненської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Чернівецької та інших областей України.

XIX Всеукраїнський фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини», що пройшов 3–5 серпня на Тернопіллі в урочищі Бичова біля Монастирської, зібрав лемків не лише з Тернопільщини та України, а й з Польщі, Словаччини, Німеччини, Канади. У програмі заходу – театралізована літературно-музична композиція, презентація книг на лемківську тематику, тематичні конкурси, виставки, майстер-класи, концерт Національного заслуженого академічного народного хору України ім. Г. Верьовки, виступи професійних та аматорських колективів тощо.

«Зодіакальні сузір'я» – цьогорічна тема *VII Міжнародного фестивалю ковальського мистецтва «Металеve серце України»*, який тривав у Рівному протягом 25–26 серпня та зібрав більше сотні ковалів майже з усіх міст України а також гостей з Нідерландів, Польщі, Чехії, Канади та Об'єднаних Арабських Еміратів. Завдяки праці ковалів по закінченню заходу у міському парку було встановлено композицію із всіх знаків зодіаку. Крім того, у рамках фестивалю пройшов конкурс скульптури на тему «Чумацький шлях». Переможцем стала скульптурна композиція вінничанина Р. Бойчука під назвою «Джагернаут». Також було проведено майстер-класи від майстрів ковальського мистецтва, ковальське весілля тощо.

Ліжнику (ковдра з овечої шерсті з орнаментом) – невід'ємному атрибуту гуцульського побуту з давніх-давен було присвячено *I Міжнародний фестиваль-ярмарок «Барви карпатського ліжника»*, що відбувся 12 серпня в с. Кваси на Закарпатті. На свято прибули делегації з Румунії та Прикарпаття, представники гуцульських товариств. Захід носив не лише розважальний, але і просвітницький та етнографічний характер – у його програмі, окрім ярмарку та масових гулянь, пройшли майстер-класи та круглий стіл «Карпатський ліжник: традиції і сучасність». У концерті взяли участь фольклорні колективи, а також Івано-Франківський муніципальний оркестр народної музики «Рапсодія», народні артисти України В. Смотровель та М. Свидюк, гурти Jonusch, «Перкалаба» та ін.

Представників національно-культурних товариств Чернігівщини: обласної єврейської та вірменської общин, німецького культурного центру «Взаємодія», конгресу азербайджанців області, громадської організації ромів «Черген» та інших – усього 19 культур об'єднав *XIII Міжнародний фестиваль «Поліське коло»*, що відбувся у Чернігові 24 серпня. Вони показували свою народну творчість, обряди та кухню. ГО «Кримська громада» провела акцію «Давайте зробимо Крим жовто-блакитним». А представники Національного реєстру рекордів України зафіксували найбільшу іграшку-свищик. Її виготовили чернігівські майстри С. Янков та М. Тараненко.

18–19 серпня на Сумщині, в місті Тростянці та селищі Боромля, пройшов *XXVIII Всеукраїнський сільський мистецький фестиваль «Боромля»* та *XXIV Всеукраїнський конкурс на краще виконання творів про українське село*. Участь у ньому взяли 250 виконавців з Полтавської, Харківської, Сумської, Київської областей. Лауреатами гран-прі фестивалю стали: народні аматорські ансамблі: української пісні «Перлина Слобожанщини» Білківського сільського будинку культури Тростянецького району та фольклорний «Камишанське надвечір'я», Акробатично-хореографічний колектив «ARLET» Тростянецького районного будинку культури, заслужений артист естрадного мистецтва України О. Еткало з Києва та Гумористичний оркестр народних інструментів ансамблю «Однополчани» 9-го Гарнізонного будинку офіцерів Міністерства оборони України з Харкова. У концерті взяли участь з. д. м. України В. Козупиця, актори Сумського обласного академічного театру драми та музичної комедії ім. М. Щепкіна В. Пісарєв та Д. Некрасов, з. а. України Л. та В. Анісімови, н. а. України О. Дзюба та ін.

4 серпня відбулася фінальна частина *фестивалю-змагання «Велика битва різьбярів»*, що протягом тижня тривав у селищі Великий Бичків на Закарпатті. Участь у ньому взяли 19 майстрів із Закарпаття та з інших регіонів України. Гран-прі (краща робота «Алеї різьби») здобув твір «Ангел» А. Заліського з Івано-Франківська. Переможцями в інших номінаціях стали: «Найкращий задум» – В. Шемет з Ужгорода; «Найскладніша робота» – В. Семко з Перегінська Івано-Франківської області; «Найоригінальніша робота» – І. Титор з Рахова Закарпатської області.

Аматорські творчі колективи та обдарована молодь демонстрували своє мистецтво на *фестивалях та конкурсах: міжнародних: IV «Яблуневий спас»* – у с. Ягільниця Тернопільської області, «Таланти Світу» – в смт Рибаківка Миколаївської області; *обласних: духовної та патріотичної пісні «Білий берег»* – у Зборові на Тернопільщині, *IV «Гомін Лемківщини»* – в Зимній Воді на Львівщині; художньої самодіяльності «Серпневий зорепад» – в Головківці на Кіровоградщині та ін.

З метою популяризації українського декоративного мистецтва, зокрема давнього самчиківського розпису, оскільки на всю Україну залишилося всього 4 майстри, у столиці 10 серпня стартував *арт-проект «Мистецтво в кожен дім»*. У його рамках майстер самчиківського розпису В. Раковський разом з учнями, які опановують це мистецтво на курсах UAMAZE, розписали фасад дитячого клубу «Соняшник» на Подолі та дитяче відділення міського онкоцентру на вул.

Верховинній. До реалізації проекту долучилася українська співачка, художниця А. Рудницька.

Мандрівна виставка «Образ і слово Кобзаря у вишивці» 78 народних вишивальниць з Полтавщини та з Канева, які втілювали у життя вишивку, розроблену заслуженим майстром народної творчості Г. Кисілем із Полтави, експонувалася у серпні в Івано-Франківському Музеї мистецтв Прикарпаття, Вінницькому літературно-меморіальному музеї М. Коцюбинського, в Одеському літературному музеї, в Закарпатській ОДА (м. Ужгород), в навчально-методичному центрі культури Буковини (Чернівецька обл.) та в приміщенні Хмельницької міської ради.

Матеріал підготувала

Соломка В. А., провідний редактор
відділу наукового аналізу й
узагальнення інформації
Інформцентру з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,16. Б/т. Зам. 93. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ–1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12